

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Joan. Henrici Meibomii De Cervisiis potibusque &
ebriaminibus extra vinum aliis Commentarijs**

Meibom, Johann Heinrich

Helmeftadii, 1668

Caput Vicesimum Qvartum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10160

dum quo apud alias gentes alter alteri temulentiam impro-
perat. Repetit hæc Jo. Wierus lib. III. de Præstig. Dam.
cap. x.

CAPUT VICESIMUM QVARTUM.

SUMMARIA.

1. Ebrietas ex fumo quasita. 2. à Scythiis, 3. Massagetiv. 4. Thracibus. 5. cohobba, fumo inebrians herba. 6. tabacum. 7. eius nomina varia. 8. usus salutaris. 9. abusus. 10. primum apud sacerdotes Indos. 11. deinde apud vulgus. 12. hodie per totam fere Europam. 13. modus bibendi. 14. in eum lusus Barcloji.

Fuisse, qui ex fumo etiam ebrietatem quærent, animi. I
que hilaritatem, paullo ante monui. De Scythiis quibusdam id affirmat Maximus Tyrius serm. xi. Ἐν δὲ τι οἶμαι 2
Σκυθῶν γένῳ πίνουσι μὲν ὕδωρ, ἐπειδὴν ἡ αὐτοῖς δλεῖ τῆς κτ'
μέθην ἰδοῦντες, γίνονται πρῶτον, καίοντες ἐνώδεις βοτάνας, περικαθί-
σωτες ἐν κύκλῳ τῆς πύρας, ὡς ἐκ κρατῆρος, ὡχρὸν τῆς ὁδοῦ
μῆς, καθάπερ οἱ ἄλλοι τὸ ποτῆ. καὶ μεθύσκονται γὰρ ὑπὸ αὐτῆς,
καὶ ἀναπνέουσι, καὶ ἄδουσι καὶ ὀρχεῖν. Scytharum natio est,
ut recit, una, qua quum aqua utatur ad potum, si quando ta-
men ebrietatis voluptatem requirat, construit pyram, in
quam coniectis odoriferis herbis, ea circumfidet corona, cuius
odorem veluti crateris haurientes, haud secus quam alii epoto
wino, in ebrietatem vertuntur: quamobrem saltant, canunt
siltant. De Massagetis idem scribit Herodotus lib. 1. 3
Ἄλλα δὲ ἡ Ἰσθμὸς ἐξ ὀρίσθου (λέγει) δένδρεα καρπὸς τῶν δὲ ἰνῶν
φέρουσα, ἧς, ἐπεὶ τὸ ἀνῆς τῶν αὐτῶν σμῆλθουσι κατ' ἔλθου, καὶ
πῆρ ἀνακῆσαι πύρας, κύκλῳ περιζυμένους ὀπιβάλλειν ὀπι τὸ πῦρ.
ἰσφραγομένους ἢ κατὰ γισζομένους τὸ καρπὸν τῶν ὀπιβαλλομένων,
μεθύσκονται τῆς ὁδοῦ, κατὰ περ Ἑλλήνας τῶν οἶνων. πλεῖν δὲ
ἴπῳ.

Ἐπιβαλλομένους τῷ κάρπῳ, μᾶλλον μεθύσκεσθαι. ἢ ἐς ὅ ἢ ἐς ὄρχη-
σιν τε αἰνέουσαι, καὶ ἐς αἰοῦν ἀπικνεῖσθαι. Ab illis inven-
tas etiam dicitur esse arbores, talem fructum ferentes, qui in-
ctus ab illis in ignem, quem turmatim collecti accenderint, o-
dore suo eos circumquaque confidentes, perinde inebriat, ut
vinum Græcos: & eo vehementius, quo plus eius fructus fue-
rit iniectum, donec ad tripudiandum cantandumq; consur-
4 gant. Petrus Martyr de rebus Oceanicis Dec. I. lib. I. me-
minit herbæ, similiter fumo inebriantis, quam *cohobam*,
vocari ait, qua Insulani per nares absorpta in furorem qua-
si agantur, ac domum illico & tecta sursum deorsum mo-
5 verit, & homines versis vestigiis ambulare sibi imaginen-
tur. Nemini nostrum hodie non notus est fumus inebrians
ex herba, quam vulgo cum Hispanis *tabaco* vocamus, Flori-
6 dæ Virginianæque incolis, unde primum est delata, ab in-
sula vicina id nominis nata; Brasilianis *petum* dicta. Gal-
li *nicotianam* vocarunt, à *Ioanne Nicoto*, Catharinæ Me-
dicæ Galliarum reginæ viduæ in Portugalliam legato, qui
inde eam primus deferens, reginæ obtulit. Unde mox ali-
ud nomen invenit, ut *herbe de la reyne mere*, sive *regine*
matris herba diceretur. Alii *sanam sanctam* appellarunt,
à sanandi ulcera & vulnere vi magna, qua pollet. Planta
7 est salutaris, maximi que ad multos in medicina ægritudi-
nes usus; quod pluribus peculiari opere nos docuit *Ægidius*
8 *us Everardus Antverpiensis*. Bonum vero factum si intra
usus istos stitisset. Hodie enim ob eius abusum pluribus ab-
ominationi esse cœpit. Apud Indos primum ipsorum sa-
cerdotes ea utebantur ad responsa danda. Ea de re ita *Mo-*
9 *nardes lib. de simpl. med. Novi orb. cap. de tabaco*: Apud
Indos moris erat Sacerdotes de bellorum eventu, aliusq; magni
negotii momenti consulere. Consultus sacerdos istius planta
folia sicca urebat, & eorum fumum tubulo seu cannula quadam

in os excipiebat, deinde quasi in ecstasi quandam raptus ca-
debat omni n. otu privatus: sic q̄ permanebat aliquamdiu. Di-
scussa eius fumi facultate ad se redibat, referebat q̄ negotium
cum Damone contulisse, & responsa dabat ambigua, ut, ut-
cumque eventus succederent, illis facile persuaderet, sic se
predixisse: eoḡ modo barbaros illos homines misere decipiebat.

Deinde vero vulgus etiam Indorum, ita pergit Monardes, 10
eum fumum per os & nares recepit animi gratia, quando in so-
mnia videre interdum, & extra se rari voluere, aut etiam de
suorum negotiorum eventu, ex insomniis, quæ illis apparebant,
iudicaturi. Nunc temporis per potiorem sane Europæ par- 12
tem vix tabernam invenias, aut popinam, in qua non plu-
res continuo desideant, ac fumum istum tartareum & Di-
abolicum ut vocat Hier. Benze Hist. Novi orb. lib. 1. cap.
xxvi. indefinenter ad ebrietatem usque hauriant, hilariter-
que se ipso invitent. Modus sumendi aut bibendi hic est. 13
Qui uti ea vult, sumit tubulum teretere non admodum lon-
gum ac perforatum ex argilla coctum, qui in fine desinit in
calycem parvum & excavatum. Huic calyci particulam
plantæ exiccatae, & in frusta concisæ imponit, lucernæque
admovet, ut ignem concipiat, fumumque emittat. Mox
tubuli orificium ori inserit, fumumque accensæ herbæ per
tubulum ad se trahit, atque ore & faucibus tam diu premit,
dum cerebri latebras pervadat, omnemque in iis humorem
concitet. Tum vero, ut de Caco Virgilius canit Æn. lib. IIX.

*Faucibus ingentem fumum, mirabile dictu,
Evomit, involvit q̄ domum caligine caca,
Prospectum eripiens oculis: glomerat q̄ sub auras
Fumiferam noctem, commistis igne tenebris.*

Succedit sætor pestilens, & insuetis abominandus, rivus-
que commoti humoris per palatum, nares, os, immo & o-
culos sædissimo adstantium prorumpit spectaculo. Eve-

P

nit

nit etiam, quod non minus mireris, ut qui primum fumo huic hauriendo se addixerit, abstinere illo deinceps difficile terqueat. Uade fit ut subinde id genus homines tanta contentione, ac velut maligni sideris afflatu perciti, tam furenter fumum illum hauriant, mutuisque sorbitionibus se invicem eousque invitent,

— — dum iam vertigine tectum

Ambulet, & geminis exurgat mensa lucernis:

ipsique fumo inebriati, ac sæpe velut mente capti, stupefactis sensibus, oculis conniveant tandem in somnum, hujusque beneficio crapulam & vim cerebro receptam in novas sorbitiones desertant. Itaque non immerito in istum plantæ hujus, aliàs minus noxiæ, abusum invehit Joan. Barclaii Euphormio, Satyrici part. II.

14
*Planta nocens, ò lethifero planta horrida fumo,
Quam bona diversis natura removerat oris.
Quis te, planta nocens, tristi ve et are carina
Instituit demens, nostrisq; ostendere terris?
Scilicet infelix raperet quum secula Mavors,
Deformisq; fames, morbig; cadensq; senectus,
Proh dolor! & seva legerent aconita noverca;
Hæc etiam in nostras deerant hæc fata ruinas?
Quis sordes, facinusq; tuum, dirosq; vapores
Explicit, & fædo surgentia nubila fumo?
Talis Avernali corrumpit spiritus auras
Missus in astra lacu, mortuuraq; germina solvit,
Vicinumq; pecus, volucrumq; intercipit alas.
Talis & inferni subter mala limina mundi
Urget odor manes, quum lampada tristis Erynnis
Solvit & extincta fumant post prælia tædæ.
Planta nocens, ò lethifero planta horrida fumo.
Te si semifero Cacus iactasset ab ore,*

Alci-

Alciden vicisset odor, te secula prisca
 Si nosset, poterant vacuis præferre cicutis,
 Et de Cerberea natam te dicere spuma,
 Tunc si quis patriam violasset cade senectam,
 Huic mites nimium flammæ, huic lenta putassent
 Flumina: fumiferi potasset nubila peti.

Vide in eundem ab usum perorantem virum clarissimum
 Joan. Freinsheimium Dissertat. de Potu Calidæ.

CAPUT VICESIMUM QVINCTUM.

SUMMARIA.

I. Potiones ex frumento pro pessimis habitæ. 2. in eas
 epigramma Iuliani Imp. Græcum. 3. Latine redditum ab E-
 rasmo. 4. Rhodomanno. 5. & Colero. 6. Abrincensis in A-
 lam Britannia scomma. 7. in zythum, Eobani. 8. De cer-
 visiarum vitis Dioscorides. 9. Galenus. 10. Aëtius. II.
 Oribasius. 12. Aegineta. 13. Simeon Sethi. 14. Avicenna.
 15. quos hodie refellit experientia. 16. cervisia veterum an
 à nostris diversa.

SED revertimur ad potus extra vinum inebriantes, qui ma-
 gis proprie ita vocantur, & ex aqua & frumento ac fru-
 mentaceis parantur. Hi autem fere omnes sine discrimine,
 quocumque etiam nomine vocentur, malè apud veteres,
 immo & recentiores quosdam audiunt, & pro potibus ha-
 bentur pessimis. Extat falsum in eas epigramma Iuliani
 Imp. τὸ ἑξῆς ἑστίν, Anthol. Græc. lib. 1. tit. εἰς οἶνον.

Τίς ἢ πόθεν εἶ, Διόνυσε; μα' γὰρ τὸν ἀλαδέα Βάκχον,

οὐ σ' ὀπιγινώσκω. τὸν Διὸς οἶδα μόνον.

Κεῖν ὁ νέκταρ ὀδίωθε. σὺ ἢ τράγος. ἢ ῥά σε κελεῖ

τῆ πενία Βορρύων τεύξον ἀπ' ἀσυχέων;

τῶ σε χεῖ καλέειν Δημήτριον, ἔ' Διόνυσον,

Πυρογενῆ μάχον, καὶ βρόμον, ἔ' βρόμιον.

P 2

Quod